

PERSBERICHT

Nederlands Architectuurinstituut Maastricht

Lezingencyclus Cuypers. Architectuur met een missie.

18 oktober 2007

Linda Vlassenrood

Cuypers. Architectuur met een missie.

Beroemd is Pierre Cuypers om zijn ontwerpen van het Rijksmuseum, het Centraal Station Amsterdam, zijn vele kerken en de restauratie van Kasteel de Haar. Berucht is hij om zijn positie in het debat over de betekenis van architectuur in relatie tot religie en gemeenschapszin. Een debat dat door de recente aandacht voor de emancipatie van de islam in onze gebouwde omgeving nog steeds erg actueel is. Cuypers was een gepassioneerde en bevlogen architect met een missie: hij geloofde in een samenlevingsideaal, in een architectuur die de maatschappij kon veranderen, in het 'Gesamtkunstwerk' en in de neogotiek als enige gerechtvaardigde architectuurstijl. In zijn afkeer van de industriële revolutie, de bijbehorende standaardisatie en de maatschappelijke desintegratie nam de Rooms-katholieke Cuypers de middeleeuwen als voorbeeld: een maatschappij met duidelijke rangen en standen, met de katholieke kerk als middelpunt en de gilden met hun ambachtelijke kwaliteiten.

Linda Vlassenrood is architectuurhistoricus en sinds 2000 curator bij het Nederlands Architectuurinstituut (NAi). Zij stelde onder meer de tentoonstellingen 'Reality Machines' en 'START' (De Rem Koolhaas/OMA Collectie) samen in het NAi. Momenteel werkt ze aan de tentoonstelling 'Tangible Traces. Dutch Architecture and Design in the making' voor de Biënnale 2007 in São Paulo. Ze geeft - als curator van de Cuypers tentoonstellingen bij het NAi - een inleiding op de dubbeltentoonstelling die in Rotterdam en Maastricht wordt gepresenteerd.

8 november 2007

Aart Oxenaar

P.J.H. Cuypers: Gebouw en Stad.

"Pierre Cuypers ontdekt dat traditionele architectuurtypen niet meer zonder meer geïmplementeerd kunnen worden in de stad, maar dat de architect - wil hij een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren met zijn werk aan het straatbeeld - daarop moet reageren."

Aart Oxenaar studeerde kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en werkt onder meer als directeur van de Academie van Bouwkunst. Hij schreef architectuurkritieken voor verschillende tijdschriften en droeg bij aan het Jaarboek van de Nederlandse Architectuur. Zijn wetenschappelijke publicaties omvatten studies naar de Nederlandse Architectuur in de 19e en vroege 20e eeuw, in het bijzonder het werk van Cuypers. Momenteel promoveert hij aan de UvA op Pierre Cuypers, waarbij hij zich richt op de stedenbouwkundige setting. Ook heeft hij meegewerkt aan de documentaire over Cuypers in 1994, die tijdens de tentoonstellingsperiode te zien zal zijn.

22 november 2007

Diaken Régis de la Haye

Over de houdbaarheid van een restauratie: een terugblik op de restauratie van de Onze Lieve Vrouwe Basiliek in Maastricht.

Honderd jaar na dato wordt de restauratie van de Onze Lieve Vrouwe Basiliek door diaken Régis de la Haye nader onder de loep genomen. Waar verder in de lezingencyclus kunsthistorici en architecten aan het woord komen, zal De la Haye een werk van Cuypers bespreken vanuit de beleving van de huidige gebruikers. Hoe waarderen kerkgangers en geestelijken de restauratie van Cuypers na honderd jaar?

Dr. Régis de la Haye is diaken aan de Basiliek van Onze Lieve Vrouw 'Sterre der Zee' in Maastricht, katholiek studentenpastor in Maastricht en docent kerkgeschiedenis en kunstgeschiedenis aan de opleidingen van het bisdom Roermond. Tevens is hij werkzaam als archivaris aan het Rijksarchief in Limburg.

13 december 2007

Bernadette van Hellenberg Hubar

Het huis van Cuypers.

Eind 1852 werd de firma Cuypers & Stoltzenberg opgericht. Een jaar later, in 1853, volgde het gebouw waarin de kunstwerkplaats tot leven kwam. Deze kunstwerkplaats was een modern equivalent van de middeleeuwse bouwloods: kunstenaars en ambachtlieden werkten er samen onder leiding van de bouwmeester (Cuypers). In de werkplaats werd niet alleen een gebouw ontworpen, er werden ook altaren, gebrandschilderde ramen, meubilair en beeldhouwwerken gemaakt. Er werd gestreefd naar ambachtelijk vakmanschap, waarbij de middeleeuwse werkplaatsen als voorbeeld dienden. In 1892 kwam er door een ontploffing en een faillissement van Stoltzenberg een eind aan de firma Cuypers & Stoltzenberg. Cuypers en zijn zoon Jos gingen verder onder de naam Cypers & Co. Bernadette van Hellenberg Hubar zal uitweiden over deze bijzondere werkplaats en bovendien ook ingaan op de [Cuyperscode](#), een Artificial realitygame (ARG) waarvan het introductiespel in de maand september van Cuypers' jaar 2007 gelanceerd wordt.

Bernadette van Hellenberg Hubar (1956) studeerde kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en promoveerde aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen op het proefschrift *Arbeid & Bezieling, De esthetica van P.J.H. Cuypers, J.A. Alberdingk Thijm en V.E.L. de Stuers, en de voorgevel van het Rijksmuseum*, (1995; handelseditie 1997). Naast haar werkzaamheden bij Res Nova, is ze mede-oprichter van het Cuypersgenootschap dat zich inzet voor het behoud van bouwkundig erfgoed uit de negentiende en twintigste eeuw.

6 januari 2008, dubbellezing

Cor Bouwstra

De restauratie van Kasteel De Haar in Haarzuilens.

Bij De Haar ging het Cuypers om het creëren van een ideale toestand: een verbeterde werkelijkheid. Het werd een geheel nieuw *Gesamtkunstwerk* en met een duizelingwekkend aantal tekeningen ook zijn best gedocumenteerde project. Kasteel de Haar is representatief voor zijn opvattingen over restaureren waarin nieuwbouw een geoorloofd middel was. Presentatietekeningen, decoratieschema's, foto's, meubels, dagboeken, sjablonen en werklijsten uit het Kasteel zijn hiervan het bewijs en staan centraal in de tentoonstelling in het NAI Maastricht.

Het architectenbureau Verlaan & Bouwstra is in twintig jaar tijd uitgegroeid tot specialist en is autoriteit op het gebied van restauraties, reconstructies en preventief onderhoud van monumenten. Tot de opdrachtgevers behoren veel particulieren,

gemeentelijke en rijksoverheden. In twintig jaar nam het bureau ruim vierhonderd projecten onder handen, waaronder de Weeshuiskazerne en het Burgerweeshuis, beide in Naarden, het Anne Frankhuis in Amsterdam, de Hoofdwacht in Maastricht, het Staats Noblet Hofje in Haarlem, het Zeeuws Archief, het Stadhuis in Brielle en het Nationaal Museum Gedistilleerd in Schiedam. Vraag restauratiearchitect Bouwstra naar een standpunt over restaureren en hij antwoordt: "Met een standpunt verwerp je een ander. Wij kiezen voor een houding van begrijpen en interpreteren. Wij praten over nieuwe ideeën met respect voor het verleden en erkennen hierbij de mogelijkheid van meerdere opties."

6 januari 2008, dubbellezing

Anne van Grevenstein

Verder met Cuypers: de restauratie van het Rijksmuseum

"Het gaat erom dat je met zoveel mogelijk informatie over kleur en motieven het Rijksmuseum maakt zoals het in Cuypers' tijd was" (Nieuwsbrief Het Nieuwe Rijksmuseum, 2006). Onder leiding van Anne van Grevenstein heeft de Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL) de restauratie en reconstructie van Cuypers' decoratieschema uitgevoerd in het Rijksmuseum. Maar wat komt er allemaal kijken bij een dergelijke reconstructie en restauratie? Waar begin je? Hoe pak je het aan? Tijdens deze lezing zal Anne van Grevenstein een kijk achter de schermen geven.

Anne van Grevenstein-Kruse is restaurator met als specialisaties polychromie en schilderijen. Ze was van 1983 - 1987 hoofdrestaurator van het Frans Hals Museum en is sinds 1987 directeur van de Stichting Restauratie Atelier Limburg. Van Grevenstein had ook de eindverantwoordelijkheid voor het onderzoeks- en restauratieproject van de Oranjezaal van Huis ten Bosch (1997-2001). Als recent benoemde hoogleraar zal ze een bijdrage leveren aan het onderwijs op het gebied van de conservering en restauratie van kunstvoorwerpen.

Noot voor de redactie

Voor meer informatie en beeldmateriaal kunt u contact opnemen met Marketing en Communicatie van het NAI Maastricht: Loes van Oort, tel. 043-3503020, l.vanoort@nai.nl of press@nai.nl.

